

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים"
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א
בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 347

ערש"ק פרשת "וישלח", ט"ז כסלו תשע"ג

כד השמן!

לאחר שיעקב אבינו העביר את כל אשר לו את מעבר יבוק, ניכר ששכח פך קטן וחזר לקחתו. ובמעין השבוע הביא בשם ה"שפתי כהן" זצ"ל, שהביא את מדרש חז"ל על הפסוק: "ויוותר יעקב לבדו ויאבק איש עימו", שדרשו אל תקרי "לבדו" אלא "לכדו". מאין בא ליעקב כד זה? אלא, כשיעקב שם האבנים תחת מראשותיו והשכים בבוקר ומצא רק אבן אחת, ונתגלה לו כד של שמן ויצק על ראשה וחזר ונתמלא, אז ידע יעקב שהוא מזומן לברכה, ואמר: "אין זה ראוי להניחו כאן. והוא השמן שנמשחו ממנו המשכן וכליו, המזבח, אהרון ובניו והמלכים ועדין כולו קיים, כמו שאמרו חז"ל "זה לדורותיכם". והוא כד השמן של האישה הצרפתית, שאמר לה אליהו "כד השמן לא תכלה", והוא אסוך השמן של אשת עובדיה הנביא. כשראה יעקב שכל כך ניסים עתידים להיות בו, סיכן עצמו והביאו ובגמרא (חולין צא.) דרשו חז"ל שמכאן שצדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופם. והדבר לכאורה תמוה, שהרי הצדיקים מסתפקים במועט ואיזהו העשיר השמח בחלקו, ובודאי שאינם רוצים הם להעשיר! ורבינו האר"י הקדוש זצ"ל באר הדברים, שהצדיקים יודעים שאם השפיעו עליהם ממרום חפץ זה או אחר, הרי זה משום שנתבעים הם להשתמש בהם לקדושה והוא נצרך עבורם לעבודתם הקדושה, לפיכך מסכנים הם את עצמם עבור כך כשם שמוסרים נפשם לעבודת הבורא, כיון שאותו כלי ככלי שרת הוא, מתנת הבורא עבור עבודתו. ומכאן ילמד כל אדם שאם ניתנו לו כישורים כאלו ואחרים, בודאי שמחוייב הוא להשתמש בהם בכל כוחו ומירצו לעשות בהם את המוטל עליו לעבודת הבורא, שזהו חלקו בכל עמלו, ויהי ה' אלוקיו עימו!

דמיונות שווא

בואו ותקראו מעשה "משעשע". פנחס אדם עדין, שקט ומופנם, מזן "הרגישים" - אלו הלוקחים הכל ללב. באחד הימים בשעות הלילה המאוחרות, שב מחתונה בצפון הארץ. היה עליו לגמוע מספר שעות נסיעה כדי להגיע לביתו שבמרכז הארץ. והנה לפתע, חש בפיצוץ עז. הגלגל הקידמי שוסע והמכונית נטתה באחת ימינה. לאחר בדיקה הבין שרכבו מושבת ומקורקע עד להחלפת הגלגל. לביש מזלו, אף לא מצא את המנופון (ג'ק) שיגביה את ריכבו לשם הוצאת והחלפת הגלגל ש"סיים את תיקונו". מה עושים? פנחס תהה, בהה עד שהחליט: אין ברירה אצמד רגלי לשכונה הקרובה, ובלית ברירה אדפוק בדירה הראשונה ואבקש ג'ק בהשאלה. אין ספק, בעל הבית יבין בדחיפות ובנחיצות, ודאי לא יכעס... וכך, החל פנחס לצעוד. כעבור מספר דקות החל חושב: בעצם מדוע שהלה יפתח לי את דלתו, ועוד ישאיל חפץ יקר לאדם זר?! אלא מאי, אאלץ לשלם לו - ניחא, אדחוף לו מאה ש"ח. כעבור מספר דקות נוספות, נעצר פנחס ושוב תהה, עבור מאה ש"ח יסכים הלה לקום ממיטתו באישון ליל ואפלה ולהשאיל לי?! לא מסתבר, אאלץ לשלם לו מאתיים ש"ח. וכך ממשיך הוא בדרכו, והמחשבות... לא נותנות לו מנוח. בשביל מאתיים ש"ח...? ודאי יבקש ארבע מאות ש"ח. אך אין ברירה, מה אעשה, חייב אני להגיע במהירות לבית, דואגים לי. בעודו מתקרב לבית הראשון, גאו בו רגשותיו והוא החל לחשוש. ליתר ביטחון - אשלם לו חמש מאות ש"ח וחסל! ואז - לפתע, גאו בו חולשותיו ותסכוליו, וכעס מילא את כל ישותו. מדוע שינצל את מצבי, זה עלול לקרות לכל אחד, חמש מאות ש"ח זה המון, ניצול רע ואכזר וכי אני רוטשילד?! וכך כשכולו בוער מכעס, דפק בחוזקה על הדלת. בעל הבית נבהל, הוא הבין שמדובר במקרה חירום ובקשת סיוע, פיקוח נפש ממש ומיהר לפתוח. ואז... שפך עליו פנחס את מלוא חמתו: "בלי טובות, בשביל מחיר כזה אוכל לרכוש ג'ק חדש, התנהגותך מכוערת ונצלנית ביותר. תתבייש לך, אותי לא תולך שולל". ומיד פונה פנחס לאחוריו למראה בעל הבית ההמום כולו המשפשף את עיניו ומנסה להבין, אך כלל אינו יודע במה מדובר... מקורו של סיפור זה מהספר "ההירות כאן בוניס!". יתכן שלחלק מקרה העלה חיוך, אבל אם נודה על האמת, כמה לפעמים אנו דומים לאותו פנחס בעל דמיונות שווא. כמה מריבות וקלקול יחסים, מקרה רוגז וניתוק קשרים, עצבנות ומרידות נובעים מתקשורות לקויה, חוסר הבנה ודמיונות שווא. "הוא עשה, הוא אמר, הוא חשב". "היא גרמה, היא יזמה, היא תכננה". ובוניס מגדלי כעס ורוגז גורדי שחקים, המוציאים את האדם משלוותו ומשגרת חייו. והרבה פעמים מגלים שהכל - דמיון והבל שאין בו ממש. בירור קטן, שאלה קצרה או התעניינות מועטת, היו מגלים לנו שלא היה ולא נברא, הכל חלומות שווא ידברו. ולא כמו שאנו קוראים בפרשתנו על אותו מפגש ממנו פחד יעקב אבינו, אליו לא לרצה להגיע - המפגש עם עשיו אחיו הרוצה להורגו. ובאמת כאשר חשב יעקב אבינו כן היה. רבותינו מגלים לנו שנעץ עשיו את שיניו בבחיר האבות ואלמלא שהקב"ה ישתבח שמו לעד היה בעזרו, היה הסוף נורא ואיום. אך ברוב המקרים בחיי היום יום אין הדבר כן. אם נברר תחילה וננסה להקשיב, נטרח להבין ונדון יותר לכף זכות, נגלה עולם נפלא יותר עם אנשים טובים יותר, נגלה שפעמים רבות יש לנו דמיון פחות ופורה שמטה אותנו מקו האמת. ואם נשנה את גישת חיינו והיה זה שכרינו, ונזכה לחיים טובים ומאושרים יותר!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרבות	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
17:48	17:15	16:14	ת"א
17:52	17:14	16:00	י-ם
17:49	17:13	16:04	חיפה
17:49	17:17	16:18	כ"ש

הפסגת השבוע:
"חזון עובדיה"

מטעמים לשבת

בנטיעות. פתח רבי אייזיק ואמר לו: על אותו האיש שנאבק עם יעקב מצאנו בגמרא (חולין צא,ג) שתי דעות, חד אומר: כגוי נדמה לו וחד אומר: כתלמיד חכם נדמה לו. וקשה: מניין לחכמים ז"ל הבדלים קיצוניים כאלה שבין "גוי" ל"תלמיד חכם"? עכשיו, בראותי את כבודו התמיהה מתיישבת לי. רואה אני עתה כי אפשר ואפשר שיהיה איש אחד מתצה על מחצה, חצי 'גוי', וחצי 'תלמיד חכם'.

(דורש טוב)

"ויאמר שלוחני כי עלה השזור ויאמר לא אשלוחך כי אם ברכתני"
(לכ,כו)

צריך להבין, לשם מה צריך יעקב ברכה משרו של עשיו? אלא תירץ ה"גבורת יעקב": כאשר הברכה באה ממלאך טוב, אזי יש מקטרגים רבים שהברכה לא תחול, אבל ברכה שבאה ממלאך שהוא עצמו מקטרג ורע זהו שרו של עשיו, היא חלה בלי שום קטרוג, כיון שאין מי שיקטרג לאחר שהשר שלהם הסכים לברך, ועל כן ביקש יעקב ברכה משרו של עשיו.

(דורש טוב)

"עקידת יצחק" את המאורע, כמעשה אבות סימן לבנים: כל זמן שהעביר יעקב אבינו את כל אשר לו, שקד בהעברת בני משפחתו את הנחל והבאתם למקום מבטחים, לא היתה עליו תביעה. אבל כשהכל בא על מכוננו ופנה לעסוק בפכים הקטנים, בזוטות, או אז התגרה בו שרו של עשיו. ומכאן, אלינו. כל עוד עוסק אדם בפרנסתו ובצרכי ביתו, אין עליו תביעה. להיפך, גם זה בכלל "עוסק במצווה". אבל בתום יום העבודה, אל לו לעסוק בפכים קטנים. יעלה לבית המדרש, לשיעור תורה. יתחבר למידתו של יעקב אבינו יושב אוהלים ולא לשרו של עשיו, "איש שדה", אדם בטל! שאז, חלילה "תקע כף ירכו", הרומזת לצאצאי, כפירוש הרמב"ן. אשרי הבנים הרואים את אביהם הולך לשיעור תורה בערבו של יום!

(מעין השבוע)

"ויאבק איש עימו" (לכ,כה)

מעשה ברבי אייזיק חריף מסלונים זצ"ל, שנכנס אצלו אחד מן המודרניים. תהה רבי אייזיק על קנקנו וראה שאומנם מקצת תורה יש בו, אבל אינו ביראה והרי הוא מקצץ

"וישלחו יעקב מלאכים לפניו אל עשיו אוזיו" (לכ,ד)

מה טעם היה צריך לשלוח מלאכים דווקא ולא בני אדם? יעקב אבינו ספק היה בליבו, אם פני עשיו דווקא למלחמה, או אפשר שיסכים לכרות עימו ברית שלום, "אולי ישא פני", לפיכך היה מוכרח לשלוח מלאכים דווקא, אשר יוכלו לעמוד על כוונותיו ומחשבותיו, ולהתאים בכל עת את יחסם אליו, אם לטוב ואם לרע, לפיכך נאמר "אל עשיו אחיו", שמסר בידיהם שני תפקידים, אל "עשיו" ואל "אחיו", אם יהיה צורך בכך, ידברו אליו כדרך שמדברים אל "עשיו" באיומים, ויודיעו לו את כוחו וגבורתו של יעקב, שהצליח לעמוד נגד לבן, ויצא ממנו בשלום, ואם יראו שהוא מתנהג כאח, אז ידברו אליו כדבר איש אל אחיו, בדברי פיוסין ואחווה.

(אמרי חן)

"ויוותר יעקב לכדו ויאבק איש עימו" (לכ,כה)

רבינו יצחק עראמה זצ"ל פירש בסיפרו

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

ביום י"ט כסלו חל יום הזיכרון של הגאון הקדוש רבי חי טייב **"לא מת זצ"ל"**, בעל "חלב חיים", שנפטר בתוניס בשנת תקצ"ו. מסופר, שפעם היתה שנת בצורת. קראו עצרות תפילה ותחנונים, ולא נענו. גזרו תענית על הציבור, אולי ירחמו מן השמים. ורבי חי עסוק היה בתלמודו, לן בעומקה של הלכה, ולא ידע מאומה. בבוקר ביקש מן הרבנית שתכין לו כוס קפה. אמרה: "הכיצד, הן הכריזו על יום צום ותענית!". תמה ושאל: "על מה ולמה?". אמרה: "על עצירת הגשמים". אמר: "לא ידעתי, ואף על פי כן אבקשך להכין את הקפה". אישה כשרה עושה רצון בעלה, ובינתיים יצא רבי חי אל פתח ביתו, נשא עיניו השמימה ואמר: "ריבנו של עולם, בניך צריכים לגשם. אנא, אל תמנעו מהם!". מיד התקדרו השמים בעבים ומטר זלעפות ניתך ארצה. שב לחדרו, וביקש לשתות את הקפה. אמרה לו אשתו: "מה עשית, גשמי זעף ימוטטו בתיים וימיטו אסון חלילה!". קם ויצא מן הבית, נשא עיניו למרום ואמר: "ריבנו של עולם, הורד נא גשמי רצון, ברכה ונדבה!". מיד החלו יורדים גשמי ברכה, והתענית התבטלה. רבי חי שב לשתות את כוס הקפה, ושכנו הנוכרי הזמין עגלה ונסע אל בעל הדירה, כי היתה זו דירה שכורה, הודיע כי עוד היום עוקר הוא משם. "מדוע?", תמה בעל הבית. סיפר הנוכרי כיצד השכן התפלל ונענה על אתר, ואמר: "מי יעז לגור בשכנותו של אריה. אם יקפיד עלי מחר - יעשני גל של עצמות!". לקחו בעל הבית אל רבי חי, שהבטיחו שלא תאונה לו רעה, באם לא יפגע ביהודים לרעה.

(מעין השבוע)

כאשר שרו של עשיו נטפל ליעקב אבינו ונאבק עימו מאבקים איתנים, לא הצליח לגבור לא על ראשו ולא על גופו, אלא רק לנקוע את כף ירכו. וזהו סמל למעמד הכלכלי, כמו שאמרו חז"ל על הפסוק "את כל היקום אשר ברגליהם, זה ממנו של אדם שמעמידו על רגליו". מאז ומעולם התנכלו הגויים לממונם של ישראל. מעשה שהיה בסוחר יהודי עשיר בארם צובא, שההצלחה האירה לו פנים. הוא מכר סחורה מעולה במחירים נוחים, והכל קנו בחנותו והעשירוהו עושר רב, ביושר ובשם טוב. היה לו שכן ערבי בן בליעל, שהצליחו היתה לצנינים בעיניו. מה עשה, הלך והסית את מכריו שלא יקנו אצל הסוחר היהודי. יחרימוהו וירושוהו. ראה אותו סוחר שכלתה רגל הקונים מחנותו, הלך ותהה לפשר הדבר, וגילה את דבר הסתת השכן הערבי. מה עשה? הלך אל הגאון הקדוש רבי אליהו משען זצ"ל, בעל הספר החשוב "שפת אמת" על סתרי חוכמת הקבלה, ושאל בעצתו. הורה הרב שיכתוב את שם הערבי ושם אימו בפתק, ויניחהו בבית הכנסת עד ליום המחרת. עשה כן, והמתין לבוקר. לאחר שהרב סיים את תפילתו ניגש אליו ושאלו: "למדנו רבינו, מה עלי לעשות עתה?". "אל תעשה מאומה", אמר לו הרב, "הערבי כבר מת!". ואכן, כשהלך מבית הכנסת לביתו, פגש בהלויתו של אותו שכן ערבי. הכל ראו בדבר אצבע אלוקים, והתחרטו על שהחרימו את סחורתו הטובה והמשובחת של היהודי. מסחרו שב לשגשג כמקודם, ממש כפי שיעקב אבינו נרפא חיט מהר מצליעתו של ירכו. גדול היה קידוש שם שמים בעיני יהודים ונוכרים, וראו הכל את כבוד התורה וגדוליה!

והייתם לי סגולה

כל המודה ביסורים ושמח בהם, נותנים לו חיים בעולם הזה ובעולם שאין לו סוף. גדולה תשובה שמארכת ימיו ושנותיו של אדם שנאמר (יחזקאל יח,כז): "ובשוב רשע מרשעתו אשר עשה ויעש משפט וצדקה, הוא את נפשו יחייה".

(הבית היהודי)

מדברי ראש ה"ש"יבה הרה"ג ר' יוסף מוהרבי שליט"א

הזיכור לבנים

ההצלחה תלויה בהשקעה וברצון!

שאיפתם היסודית של כל ההורים, בודאי היא לגדל ילדים מצליחים. ההצלחה נעשית בעזרת שני דברים: (א) "בכמות החינוך" - החינוך שהשגנו לעומת ההשקעה שהושקעה. (ב) בשאיפות של כל ילד וילד. כלומר מלבד ההשקעה שהושקעה, כדי להצליח צריך את השאיפות שהן גורם חשוב מאוד בהצלחה. והנה, לפעמים אנו רואים שדווקא ככל שההורים לחוצים יותר, והנושא חשוב עבורם, התוצאות המתקבלות הפוכות. כלומר דווקא בתחום בו הם רוצים לחנך את הילדים, לפתח ולשכלל את היכולת שלהם, ההצלחה אינה מאירה להם פנים. מדוע? לשם כך נקדים את הסיפור הבא: סיפר את נושא השקרה. הביא מאמר חז"ל, האומר: "כך עונשו של בדאי, שאפילו כשאומר אמת, אין מאמינים לו". הוא הוסיף ופרט שאחת הכתות שהקב"ה לא אוהב היא הכת של השקרנים. לפתע, אחד הילדים התפרץ בבכי חזק ללא סיבה ברורה. לאחר השיעור המלמד קרא לו ושאל אותו: "מדוע בכית?" והילד התחיל לבכות שוב. דבריו של המלמד בשיעור, אודות השקרנים, כנראה הפחידו אותו והוא השיב ואמר: "אני שקרן". שאל המלמד: "מה פירוש אתה שקרן?". השיב הילד: "כן, אני שקרן וה' לא יאהב אותי, ויתן לי עונש"... אמר המלמד: "אז אל תשקר! וה' לא יתן לך עונש, ואין לך ממה לפחד". והילד השיב בתמימות: "אבל אני לא יכול לא לשקר, כי אני שקרן!". דוגמה זו מהווה המחשה טובה לאחת השגיאות הנפוצות ביותר שלנו, כאשר יש לנו ביקורת על התנהגות מסויימת של הילדים, במקום לבקר את התופעה ולשלוט אותה, אנו מעבירים ביקורת על הילדים. ואז במקום לתקן את המפגע אנו מדביקים את האשמה על הילד ומחתימים אותו באות קין, ומחזקים בו את התחושה שהוא "בעל מום" שלא ניתן לתיקון. אם לילד אנו אומרים: "אתה פחדן, אתה שקרן", לילדה: "את לא מוצלחת", כל אחד והמחמאות האצורות אצלו, זו טעות חמורה הרבה יותר מכפי שזה נראה ממבט שטחי. משום שכלל יסודי בנפש הוא, שהאדם לעולם לא יחתור, לא יתאמץ ולא ישתדל בכיוון בו אינו מאמין שיצליח. ציפיותינו מהילדים תלויות מאוד בהשתדלויותיהם ובמאמצים שהם ישקיעו. כיצד אדם מחליט באיזה תחום יש לו סיכוי להצליח? על פי רוב זה נובע מהרגשה ומשיכה לעניין מסויים. העניין הזה "מדבר" אליו, ואז הוא משקיע את כל כוחותיו בעניין, ואז יש לו גם סיכוי להצליח. ככל שנשקיע בילדינו וניטע בליבם את האמונה בבורא כל העולמות, שהוא נותן החוכמה והבינה, ונרגיל את ילדינו להשקיע בתפילה ובתחינה, כך יגדלו סיכוינו לראותם גדלים בתורה וביראת שמים, הולכים בדרכים ישרות לעבודתו יתברך.

שלום בית

בתי אין להכנע?

הבינו ה"חפץ חיים" זיע"א, סיפר מעשה בדייג עני אשר את פרנסתו היה מוצא אך בקושי. מדי יום היה הדייג העני יוצא בסירתו הקטנה אל הים הגדול, דג כמות מסויימת של דגים, שב אל בקתתו הדלה לפנות ערב ושלל יומו בידו, ואזי היתה רעייתו יוצאת העירה כשדלי הדגים בידה, ומוכרת את הסחורה בפרוטות אשר הספיקו אך בקושי לצרכי הבית הרבים. אכן, חרף העבודה המפרכת, חרף הדלות הלוחצת - היו הדייג ורעייתו מאושרים. הם שמחו בחלקם, והודו לבוראם על שיכולים הם למצוא די פרנסתם, מבלי להצטרך למתנת בשר ודם. כך התנהלו הדברים, עד לאותו היום בו הגיעו כמה אנשים אל פיסת החוף בה ממוקמת היתה בקתתם של הדייג ואשתו, פרקו סירה וירדו בה לים, עצרו לא הרחק מן החוף, הטילו עוגן, ואחד הנוסעים צלל המימה. כעבור מספר רגעים - עלה הלה מן המים וצורר תפוח בידו, הסירה ונוסעיה שבו אל החוף, ואת צהלתם התקשו לשמור בליבם... אשת הדייג, שהסקרנות היתה בין תכונותיה הבולטות - לא יכלה היתה להתאפק. היא פנתה אל האנשים וביירה למעשיהם, והללו השיבו כי שולי פנינים הם, וכי הם תרים זה זמן רב אחר חופים העשירים בפנינים. זה עתה, הם גילו כי קרקע הים בסמוך לרצועת חוף זו - עשירה בפנינים לרוב, וכבר מחר מתעתדים הם לשוב אל המקום עם ציוד מתאים, לשלות פנינים רבות לאין מספר, ולהתעשר בעושר גדול... מאותו הרגע בו שמעה האישה את דבריהם של האנשים, היא לא מצאה מנוח לנפשה. בכליון עיניים המתינה לשובו של בעלה, ומשהגיע אל הבקתה, עייף ויגע עם שללו הצנוע - פעה עליו פיה והחלה גוערת בו ומבכה את ביש מולה: "אוי לי!" - היא אמרה - "אוי לי שנישאתי לחדל אישה שכמוך! אויה לי כי ביש מול שכמותך נבחר להיות בעלי, ואויה לי שאתרע מזלי להיות אשתך! זה שנים שאנו חיים בעניות מייסרת, בעוד בהישג יד נמצא אוצר אשר ערכו לא יסולא בפז! הנה, שנים אנו יושבים כאן, על רצועת החוף הזו, ומוצאים את פרנסתו אך בדוחק, בעוד זה עתה הגיעו לכאן כמה אנשים לראשונה - ומיד עם הפלגת הבכורה שלהם אל הים מצאו אוצר!..." הבעל, אשר התבונה עדיין דיברה מתוך גרונו - ניסה להשיב לרעייתו ולהסביר לה כי איש איש ופרנסתו אשר נגזרה לו מן השמים, אולם היא אטמה אוזניה ומאנה לשמוע. דרישתה היתה חד משמעית ובלתי מתפשרת: היא עמדה על כך ששניהם יצאו תיכף ומיד אל הים, אל הנקודה המדוייקת בה צלל שולה הפנינים זה לא מכבר, וינסו להניח את ידם על חלק מהאוצר הגדול - בטרם יגיעו האנשים וירוקנו את החוף מפנינו! לשווא ניסה הדייג להסביר לאשתו כי דייג הוא ואינו צוללן, ואשר על כן לא יוכל לכלוא את נשימתו במשך דקות ארוכות. לשווא ניסה להתחנן על נפשו, ולטעון כי אינו יודע כיצד להתמודד עם הסכנות האורבות במעמקי הים וכיצד להינצל ממלחעותיהם של הדגים הטורפים. לשווא הטעים, כי גם אם יצלול - לא ידע להבין בין צדפה אמיתית לצדפה מזוייפת. האישה לא היתה מוכנה לשמוע מילה וחצי מילה. היא לעגה לדבריו, בזה לחירוציו, וממש אילצה אותו לעלות לסירה, לנווט אותה אל הנקודה המדוייקת עליה הצביעה, ולצלול אלה המים... ואכן, הוא צלל. הוא צלל - אולם פנינים לא העלה בידו, וגם את עצמו לא הצליח לשלות מן המים... רק גופתו נפלטה אל החוף לאחר מספר ימים, לאחר ששרו של ים הותיר בה את חותמו... זהו המשל, והנמשל ברור: חייו של בן תורה אינם משופעים בטובה גשמית, אולם יש בהם אושר לרוב. הוא, רעייתו וכל בני ביתו - יכולים להיות מאושרים לנצח, בעולם הזה כמו בעולם הבא. אכן, אם עיניהם תבטנה לצדדים, ותתורנה אחר הבלי העולם הזה - עלולים הם לאבד את כל אושרם כמו ידיהם! האישה הגורמת לבעלה לעזוב את ספסלי בית המדרש, ולצלול בעולם הפרנסה האכזר - גורמת לו עול כל יושר, ואף לעצמה היא מזיקה הזיק אשר אין לו תקנה! וכאן, צריך הבעל להיות החזק, האיתן, היציב. הוא צריך לעמוד על משמרו ועבודתו הרוחנית, ולא להניח לאיש להסיט אותו ממטרותיו-תכליתיו בחייו, הלא היא עבודתו ה'! והזוכה לעמוד על משמרתו ולגדל חומות ביתו, חייו בכפליים ואשריו.

אמרי שפר

- הרה"ק רבי שמחה זיסל מקלם אומר: דברי חז"ל הם ככוכבים מזהירים החבויים בעמקי תכלת השמים, ולימוד המוסר הוא כמשקפת המקרכת את הכוכבים בעיני הבשר שלנו.
- הרה"ק רבי ישראל מסלנט אומר: להתהפך מ"רע" ל"טוב" בלי מוסר - כראייה בלי עיניים וכשמיעה בלי אוזניים.
- הרה"ק רבי משה חיים לוצטו אומר: החולק בעולמו בלי התבוננות אם טובה דרכו או רעה, הנהו כסומא החולק על שפת נהר, אשר סכתו ודאי עצומה, ורעתו קרובה מהצלחו.
- הגאון הקדוש מוילנא אומר: כשהיצר מסית ללמוד עם פניות ואינו יכול לעמוד כנגדו, טוב יותר ללמוד אז בספר מוסר באותה שעה, עד שילך היצר הרע ממנו.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - מישל ונמשל

מחלתו, והיה גונח וצועק אוי אוי. כשנודע לשר על "מחלתו" של ידידו, שלח מיד את רופאו האישי. בני ביתו השתוממו עליו על מה הטריח את הרופא? אמר להם: מטרתו היתה שהרופא יגיע לעיר כדי לרפא את אנשי העיר, ולכן עשיתי את עצמי חולה, כדי שהרופא יגיע אלי, ובהזדמנות זו ילך גם לאנשי העיר לרפא אותם.

והנמשל, הקדוש ברוך הוא הביט על דורות הבאים ועל המאורעות שיבואו עליהם, וראה שלא יהיו להם הרבה זכויות כדי להושיעם מצרתם, על כן ברוב חסדו גלגל דוגמת המאורעות האלו על האבות, כדי שהם על ידי תפילתם ישיגו ישועות מאיתו יתברך, ותפילתם תשפיע גם על הדורות הבאים. ועל כן אמר יעקב אבינו "הצילני נא מיד אחי", כי ראה והבין שכל מקרה וצרה אשר קרה לו, היה לנס ואת לדורות שיבואו, שיקרה גם להם כמקרה הזה כדמותו וכצלמו, ותפילתו היתה מכוונת גם לדורות הבאים, והשם יתברך שמע את תפילתו והבטיחו שהוא מושיעו בזכותו, דהיינו, שיושיע בעתיד את עם ישראל בזכות יעקב (אהל יעקב).

(דורש טוב)

"הצילני נא מיד אחי מיד עשיו כי ירא אנוכי אותו פן יבוא והכני אם על בני" (לב, יב). באותה שעה אמר יעקב אבינו לפני הקדוש ברוך הוא: ריבונו של עולם! כתבת בתורתך: "ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", אם יבוא רשע זה ויאבד את בני ואת אימם כאחת, ספר תורה שאתה עתיד ליתן על הר סיני מי יקרא בו? לכן בבקשה ממך הצילנו נא שלא יכני אם על בני..."

באותה שעה נשא יעקב את עיניו, וראה את עשיו שהוא בא "מרחוק". ומיד תלה עיניו למרום ובכה וביקש רחמים מלפני הקדוש ברוך הוא ושמע תפילתו, והבטיחו שהוא מושיעו מכל צרותיו בזכותו של יעקב שנאמר: "יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלוקי יעקב" (בראשית רבה עה, ג). יש להבין, והרי יעקב אבינו היה גיבור חיל, ומה כל החרדה הזאת? והעניין יובן על פי משל: היתה עיר אחת שהיו בה כמה חולים ואין שם מרפא. ושר העיר יושב רחוק מאוד בעיר אחרת ועימו היה רופאו האישי. והנה באותה עיר שלא היה שם רופא, היה איש אחד יקר ונכבד ואהוב על השר. והאיש הזה לא היה חולה אבל היה לו כאב ראש קל אשר היתה לו אפשרות להתרפא ממנו בקלות, אבל החליט בדעתו להפריז על המידה ולהגדיל את עניין

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ מותר לשבור עוגה או ביסקויט או שוקולד לצורך אכילה, אף על פי שרשום עליהם צורת אותיות, ובלבד שתורת הכתב נעשה מגוף המאכל, בין שהאותיות שוקעות בין בולטות, וכל שכן באותיות שנכתבו בלועזית ולא בכתב אשורית, אבל אם צורת הכתב נעשה על ידי צבע מאכל או שנעשה מביצה וסוכר, נכון להחמיר ולשוברם בפה דרך אכילה, ומכל מקום המיקל גם בזה - יש לו על מה שיסמוך.
- ✓ מותר להשתמש בשבת במדחום שעשוי כרצועת סרט, שאם יש חוס לחולה נראות אותיות, וכשמסירים אותו מעל החולה נמחקות האותיות ונעלמות כלעומת שבאו, ואין בזה לא משום כותב ולא משום מוחק. וברור מאוד שאסור בהחלט להשתמש במדחום "דיגיטלי", שהרי הפעלתו כרוכה בחיבור מעגל חשמלי.
- ✓ נעליים שבסוליה שלהם חקוקות אותיות, וכשהולכים בהם על אדמת חול או טיט או שלג, נחקקות האותיות או הצורות בקרקע, אין לאסור בזה משום כותב, ומותר ללכת בהם.
- ✓ יש להקל לקנח בשבת בנייר שכתוב בו באותיות לועזיות דברי חול ואין לחוש בזה משום מוחק.
- ✓ יש ליזהר שלא לכתוב באצבעו במשקים על השולחן, דהיינו שטובל אצבעו במשקה ומלחלו וכותב בו על השולחן. וכן אסור לרשום אותיות או ציורים על חלון זכוכית שעלו בו אדים מן הקור.
- ✓ מותר לרשום באויר כמין אותיות כדי לרמוז לחבירו איזה דבר, וכן מותר להוליך אצבעו על שולחן נגוב כמין צורת אותיות, כיון שאין רישומו ניכר כלל.
- ✓ אין לאדם לתפוס בין אצבעותיו איזה חפץ (כמו שתופס את הקולמוס), לעשות בו תנועות של כתיבה על כף ידו או על השולחן, כדי להרגיל את ידו למלאכת הכתיבה, אף שאינו עושה שום רושם כלל, אלא מעבירו ריקם, כיון שאסור בשבת לאמן את ידיו ולהרגילם לכתובה.
- ✓ הכותב בשבת במכונת כתיבה הרי זה אסור מן התורה משום כותב, כיון שכתובה בדפוס נחשבת כתיבה ממש. וכן החותם בחותמת איסורו הוא מן התורה. וכן הדין בכותב על ידי מחשב אלקטרוני, איסורו מן התורה.
- ✓ הכותב בשבת על נייר ותחת הנייר מונח קופי, ובשעת הכתיבה נחקקות האותיות גם בנייר שמתחת לקופי, יש אומרים שחייב מהתורה משום כותב גם על הנייר התחתון ויש אומרים שעל הנייר התחתון עובר איסור מדרבנן, כיון שזה רק גרמא.
- ✓ טביעת אצבעות, דהיינו ששם אצבעו בדיו וחותם על נייר - אסור לעשותו בשבת משום איסור כתיבה.
- ✓ מותר לשרוט בציפורן כמין שריטה (אבל לא כמין אות) לסימן על גבי קלף. ומכל מקום כיון שיש שאוסרים לעשות זאת על כן עדיף להימנע. ועל כל פנים לשרוט בציפורן על גבי נייר אסור לכל הדעות, כיון שהוא רך והשריטה מתקיימת בו.
- ✓ מותר לקפל דף בספר כדי לסמן את המקום, אף על פי שבמקום הקיפול נוצר רושם שניכר ומתקיים. ומכל מקום עדיף להימנע מזה אפילו בימות החול כי בכך מקלקל הוא במקצת את הספר ואין זה כבוד לספר, אלא יניח איזה נייר לסימן ולא יקפל את הדף.
- ✓ אסור לצלם בשבת במצלמה, וכן אסור לפתח את הפילים, ויש בזה איסור כתיבה ועוד כמה איסורים.

(השבת וההלכותיה)